

דבר העורכת

נעמה לב ארי

גיליון 16 של **כתב העת בין המילים** נותן ביטוי להתבוננות רגשית וחשיבה תאורטית על יחסים טיפוליים שנוגעים בתמות מחיי היום-יום שלנו, והאופן שבו הן מתבטאות באוכלוסיות מגוונות.

בגיליון חמישה מאמרים שמקורם בעשייה הטיפולית הקונקרטית, המתארת מקרי מבחן מתחומי הטיפול בפסיכודרמה, בדרמה-תרפיה, באמנות ובביבליותרפיה. יש שהם משיקים ביניהם ומאירים זה את זה, בייחוד במעברים מעוררי עניין מעולם החינוך לעולם הטיפול.

נפגוש כאן תפיסות תאורטיות ומודלים ערכיים ומעשיים לניסיונות ההתמודדות עם חרדות וקשיים, שבהם מסעות אישיים וקבוצתיים, והם מהדהדים את מסע הגיבור השזור בין המאמרים וגם בסקירת הספר החותמת את הגיליון.

ציקי כהן כותב על שאלת האתיקה ועקרונות המוסר שלאורם עלינו לנהל את חיינו, ובפרט על יחסי הגומלין שלנו עם אחרים, בייחוד בהקשר הטיפולי. המאמר מציע כי קיים רובד נוסף של נוכחות אתית שלא נדון די צרכו בספרות התאורטית, והוא התשתית הערכית שנגזרת מהתאוריות הטיפוליות, והאופן שבו היא משפיעה על ציפיותיו, על התערבויותיו ועל הבנתו של המטפל את המטופל. המאמר מתמקד באידיאות שנגזרות מהפילוסופיה ההומניסטית-אקזיסטנציאליסטית, והן מאפיינות את תחום הטיפול באמצעות אמנויות בכלל, ואת הטיפול בפסיכודרמה בפרט.

רוית שוורץ וסוזנה פנדזיק מתארות מחקר איכותני נרטיבי הבודק את המעבר של מחנכות בבתי ספר לתחום הטיפול בדרמה (דרמה-תרפיה). המאמר מנסה לעמוד על המניעים שהביאו לשינוי זה על היבטיו השונים, וכן להבין את הדרך שעשו המטפלות בהשראת תאוריית התפקידים של לנדי ומסע הגיבור של קמפבל. המחקר צומח מן הסיפורים האישיים של המרואיינות, והוא מתגבש גם לאורו של מודל ששת המפתחות, המציע מבט רחב ואינטגרטיבי של תהליכים נפשיים דרך חשיבה מתחום הטיפול בדרמה.

אורית דודאי כותבת על מודל טיפולי קבוצתי-דיאדי, שפעל ונבחן במסגרת גנים לילדים על הספקטרום האוטיסטי, וכולל את כל ילדי הגן והצוות המלווה אותו. המודל הקבוצתי שהתקיים במרחב הגן שם דגש על חשיבה אינטגרטיבית רב-

מקצועית שמטרתה לקדם ילדים על הרצף האוטיסטי בגיל הרך בכל תחומי ההתפתחות: בתפקוד בגן, בתחום השפתי, הסנסומוטורי והתוך נפשי. עוד מאיר המאמר את רציונל הבחירה בחומר ראשוני כמו מים או חמר, שיש בו לאפשר לילדים הזדמנות לתנועה, מן המקום החושי והקונקרטי לעבר התפתחות של קשר ומשמעות.

ליאור גרנות עוסקת בשירתה של תרצה אתר, ובייחוד באותם טקסטים המעוררים מצבי נפש של חרדה, שנובעים ממקור פנימי של הרסנות או ממקור חיצוני שאינו רגיש דיו. החוץ שאינו מצליח להיות אובייקט מכיל עבור המשוררת משאיר אותה לכודה במעגל חרדתי, בלא היכולת להיחלץ מתוכו. המפגש שלנו עם חומרי הנפש האלה מאפשר את התנועה הרגשית והפואטית בין היות הטקסט חיצוני למטופל ובין היותו מייצג חלקים מתוכו. התמות השיריות של חרדה כאוטית שניתנת להבעה במילים מאפשרות לדעת את התחושה באופן אחר, להתבונן בה גם מבחוץ, ולא רק לחוות אותה בעוצמתה. נראה כי המגע עם מילות השיר מייצר עבור המטופל אופני התייחסות חדשים, שנועדו להרחיב ולהעמיק את מבטו על עצמו, ולהגיע לרגיעה ולמרפא.

ניצה דורי וחן סאלם כותבות על המרחב היצירתי שבין תפיסת החלום כאירוע אישי ואינטימי של החולם, לבין התפיסה של סיפור החלום, שיש בו התייחסות להקשר שבו הוא מסופר ולדיאלוג הקבוצתי המתפתח בעקבותיו. המאמר מתאר התייחסות חינוכית, ספרותית ורגשית של מעשה החלום, ההתבוננות בו בפשט ובדרש, והשיתוף החווייתי שהוא מעורר. המאמר הוא תוצר של תוכנית התערבות בקבוצת ילדי גן, שהביעו על פי רוב חששות ופחדים מפני חלומות. בתוכנית ההתערבות נבדקו פרמטרים של סוגי חלומות, דיאלוג בין דמויות בסיפורי החלום, המשלב הלשוני שבסיפורי החלום ותהליכים רגשיים שעלו, בתחילת התוכנית ובסיומה.

רבקה בן שאול סוקרת את ספרה החדש של רות נצר, שהיא אנליטיקאית יונגיאנית, חוקרת ספרות וקולנוע בהקשר הטיפולי, שפרסמה לאורך השנים ספרי שירה ועיון רבים. לפני כעשור ראה אור ספרה "מסע הגיבור", המתאר את המהלך ההתפתחותי הנפשי של האדם לאור ארכיטיפים יונגיאניים. כעת המחברת נותנת מקום של כבוד למסע הנשי, שיש לו אפיונים ייחודיים המשפיעים על התפתחותה הפנימית והחיצונית. עולם המיתוסים והאגדות, הסרטים ויצירות האמנות, כמו גם התרבות המשפחתית, כל אלה טמונים בלא מודע הנשי הקולקטיבי ועוברים מדור לדור.

לסיכום אפשר לומר כי הגיליון מעניק לקוראים, בהם אנשי טיפול מתחומי האמנויות, אנשי טיפול מתחומי הפסיכולוגיה או הפסיכותרפיה בגישות מגוונות, ואלה העוסקים בעולם החינוכי, מחשבה מרעננת והתנסות חדשה במציאות חיינו המורכבת.

אנו מקווים להעניק פשר ומשמעות לטקסטים עיוניים שנכתבים כאן, שמקורם תמיד בחוויה חדשה, ברעיון ביקורתי ובמידה של טוב לעולם שזקוק לכך.

בברכה,

ד"ר נעמה לב ארי

עורכת כתב העת